

Filosofijos studijos ir dėstymas

Susirinkime buvo svarstytas ir kitas klausimas – filosofijos studijavimo ir dėstymo aukštosiose mokyklose problemos. Draugijos prezidentas *E. Nekrašas* nagrinėjo filosofijos dėstymo aukštosiose mokyklose tikslus, metodus ir turinį. Filosofijos įvadas turėtų padėti plėsti studentų intelektualinį ir kultūrinį horizontą, ugdyti savimonę ir kritinio mąstymo sugebėjimą. Išnagrėjęs pagrindines Filosofijos įvado konstravimo alternatyvas – sisteminę ir istorinę, jis priėjo išvadą, kad geriausias būtų mišrus, sisteminis-istorinis šio kurso dėstymo būdas: kurso struktūrą lemtų pagrindinės filosofijos problemos, bet kiekviena jų būtų nagrinėjama istoriškai. *E. Nekrašas* išdėstė jo siūlomos filosofijos įvado programos metmenis.

Antrasis pranešėjas *A. Šliogeris* kalbėjo apie marksistinės filosofijos dėstymo patyrimą. Tasai dėstymas priminė žaidimą – įvaldžius teorinę schemą, ją buvo galima pateikti magnetofono principu. Tikro pedagoginio darbo – dialogo su studentais – galimybė atsirado, įsteigus filosofijos fakultetą Vilniaus universitete. Tačiau filosofijos dėstymo kitų specialybių studentams problema išlieka.

Diskusijoje svarstyta, ar tikslinga visiems studentams dėstyti filosofijos įvadą. *M. Šaulauskas* teigė, jog bendras įvadas – privalomybės reliktas. Neįmanoma pagrįsti, kodėl studentų kultūriniam lavinimui jis svarbesnis negu etika, kultūros ar literatūros istorija. Studentams reikia siūlyti specialius filosofijos kursus, o pasirinkti – jų pačių reikalas. *L. Donskis* tam pritarė, pastebėjęs, be to, kad dėstytojai turėtų siekti kompetencijos ir profesionalumo, o tai galima tik specializuojantis. *R. Rinkevičienė* pažymėjo, kad Vokietijoje nėra bendrų visiems privalomų kursų ir tiek daug filosofijos dėstytojų. Filosofijos dėstymą reikėtų keisti ne kosmetiškai, o iš esmės, net atsisakant dalies dėstytojų. Jai pritarė *H. Amašius*: turėtų išlikti tik privalomas filosofijos studijavimas, o kursų pasirinkimas – studentų prerogatyva. Dėstytojas turėtų dėstyti tai, kuo pats domisi ir taip įtraukti studentus į bendrą studijų procesą. *E. Nekrašas* pastebėjo, jog svarstoma ne aukštosios mokyklos mokymo plano struktūra, o filosofijos įvado, jeigu jis būtų dėstomas, turinys. Jis manė, kad prieš specialiuosius filosofijos kursus tikslinga išdėstyti bendrąsias filosofijos problemas. Toks kursas, vengdamas bet kokios indoktrinacijos, galėtų lavinti studentų kritinį mąstymą, analizuotų fundamentalias žmogaus būties problemas, ugdytų pakantumą kitaip mąstantiems. *T. Sodeika* išreiškė mintį, jog bandymas sukurti visiems dėstytojams bendrą filosofijos dėstymo

programą yra utopija. Tačiau pati filosofijos prigimtis neleidžia jos dėstyti palikti saviėgai. Todėl reikėtų bandyti suformuluoti labai bendrus filosofijos dėstyti principus.

Svarstyta ir kita filosofijos dėstyti problema – santykis tarp teorinio ir istorinio jos aspektų. Dabar daugelis vietoje marksizmo filosofijos bando dėstyti filosofijos istoriją. *A. Šliogerio* nuomone, filosofijos istoriją dėstyti chronologiškai esą netgi nepadoru. Studentams visiškai nesvarbu, kada gyveno ir kuo sirgo Talis, svarbu filosofijos teorinės problemos. *E. Nekrašas* siūle atsisakyti kurios nors vienos filosofinės krypties prioritetinio dėstyti, filosofiją dėstyti problematiškai. *J. Skersytė* pastebėjo, jog neaišku, kaip atskirti grynai teorinį dėstyti nuo grynai istorinio; dėstyti galima arba gerai, arba blogai. *T. Sodeikos* nuomone, svarbu ne tik filosofijos kurso turinys, bet ir forma. Reikia sužadinti studentų susidomėjimą, o paskui galima pereiti prie rimtų filosofijos problemų. Pasak *M. Šaulausko*, ne dėstytojai turi sudominti studentus, o besimokantys studentai susirasti savo dėstytojus. *E. Meškausko* manymu, nesą nei marksistinės koncepcijos, nei pozityvistinės filosofijos, o tik skirtingos filosofinės koncepcijos. Dėstytojas turi turėti savo koncepciją, kitaip jis – prastas dėstytojas. Negalima duoti receptų, kaip dėstytojas turėtų dėstyti. Jis turi mokyti mąstyti, dėstyti įtaigiai, kad studentai jo klausytų.

Diskusijose buvo paliesta filosofijos mokymo priemonių problema. Be normalių vadovėlių normalios filosofijos studijos esą neįmanomos (*T. Sodeika*). Pasak *A. Šliogerio*, atskiri dėstytojai galėtų parašyti skirtingus, konkuruojančius vadovėlius.

Nors filosofijos įvado programos metmenys liko neapsvarstyti, o bendri filosofijos dėstyti principai nesuformuluoti, įvykusi diskusija išryškino filosofijos dėstyti probleminę panoramą, parodė tokių svarstymų prasmingumą.

J. Patkauskaitė